

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. III. Quid ad bonitatem moralem actus requiratur in objecto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

formaliter consistere, ac proinde omnis actus liber est moralis, & econtrà: si enim actus sit imputabilis ad primum vel penam, seu capax laudis ac vituperii, moralitatem certè aliquam habere debet, quam non habet actus necessarius, & consequenter liber sit necesse est: actum autem liberum, esse etiam morale, jam ostensum est. Non tamen nego, quin in quibusdam actibus, etiam non liberis, sit naturalis quaedam bonitas & malitia, quemadmodum & in actibus externis, qui nihilominus, non sunt formaliter & immediatè morales, licet materialem aliquam malitiam ratione turpitudinis in se contineant, sicut alii actus materialem bonitatem: de quo postea recurrit sermo.

Actus aliqui non liberi quandam in se habent materialem bonitatem & malitiam.

VII.

Frustra quis querat hanc difficultatem.

Hæc de præsentis difficultate abundè sufficiunt: quare, ut rectè P. Arriaga hic, Disp. 14. sect. 1. num. 1. mirum est nonnullos tam fufam hac de re disputationem instituire, cum res non tanti momenti sit, ut quisquam ejus discussioni diutius immoretur.

SECTIO SECUNDA.

In quo bonitas & malitia humanorum actuum consistat.

I.

Mira inter antiquos hæc difficultas.

His ergo positis querimus in quo sita sit bonitas & malitia actuum humanorum, seu quid illud sit, in ordine ad quod objectum, vel actus rationem boni aut mali desumat. In quo multum inter se variant auctores, præsertim antiqui: & in eo præcipuè sita videtur difficultas, ut vitetur circulus, quem incurrunt aliqui, à quibus dum quaeritur, cur volitio furandi sit mala, respondent, quia furtum ipsum est malum, & in objecto quædam relucet inhonestas, quæ refunditur in actum: si verò ulterius ab iisdem quaeras, cur furtum sit malum, respondent, quia oritur à voluntate malà, si enim ab alià voluntate oriretur, actio ipsa furandi non esset mala: & idem suo modo affirmant de actu & objecto bono.

Præcipua hæc in re difficultas est, ut vitetur circulus.

II.

Rejicitur modus bonitatis & malitiae actuum statuent in conformitate vel diffinitione ad rectam rationem.

Communissima sententia est, ideo aliquid esse bonum vel malum, quia est conforme vel difforme rectæ rationi, dictanti illud bonum esse vel malum: ita opinari videtur Molina 1. p. q. 5. Salas hic, Disp. 2. sect. 5. & alii plurimi. Contrà primò: ideo enim recta ratio, sive humana, sive divina judicat aliquid esse bonum vel malum, quia est bonum vel malum, sicut idè judicat rem ita esse, quia verè ita se habet, ergo antecedenter ad hoc dictamen rectæ rationis est bonitas aliqua & malitia in rebus, de qua inquiremus unde desumatur; nec enim ab hoc dictamine desumi potest, nisi ad summum concomitanter, vel consequenter, quatenus scilicet ratio judicat actum vel objectum esse malum: nos autem hic radicem primam seu causam inquiremus, unde desumatur hæc malitia. Sic licet si Deus videat Petrum peccare manifestum indicium sit eum peccare, causa tamen cur peccet, non est hæc Dei visio, sed quòd transgrediatur præceptum Dei, vel aliud hujusmodi. Nec motus primi mobilis eursum Pauli esse longum facit, vel brevem, sed solum longitudinem ejus vel brevitatem ostendit, est verò longus aut brevis aliunde.

Actus in ordine ad dictamen rationis solum bonus est aut malus concomitanter vel consequenter.

III.

Recta ratio, dum judicat objectum esse bonum, non

Deinde, vel illa bonitas reperta in actu aut objecto est aliquid in re ipsa secundum se, vel solum derivatum à recta ratione, & reduplicativè, ut nimirum illi substat; non secundum, sic enim

recta ratio se haberet pro objecto, quando judicat objectum esse bonum, aut actum aliquem bonum regulat, quod tamen non est necessarium, actus enim, quo merè representatur bonitas & perfectio Dei, hoc non facit, & nihilominus potest actum voluntatis regulare, & movere ad amorem Dei. Si verò dicatur primum, hoc est quod inquiremus, in quo scilicet bonitas illa sita sit. Præterea hic non vitatur circulus num. 1. positus; idè enim secundum hos auctores objectum est bonum, quia est conforme rectæ rationi, ideo verò est conforme rectæ rationi quia est in se bonum, & ratio, sive humana sive divina, ut supra dixi judicat, seu dicitur sicuti res est, ergo ignotum explicatur per æquè ignotum, aut ignotius.

habet se pro objecto.

In hoc modo non vitatur circulus.

Omissis alijs dicendi modis mihi probabilis videtur, quod affirmat Scotus in 2. d. 33. Durandus, Vasquez hic, d. 58. cap. 2. Coninck d. 3. de actibus dub. 1. n. 16. Salas, Tannerus hic, Disp. 2. q. 5. dub. 1. n. 13. & recentiores communiter, nempe licet negari non possit, quin tum à lege aeternâ, tum judicio & dictamine rectæ rationis & alijs hujusmodi explicari à posteriori possit bonitas & malitia actuum humanorum, cum si recta ratio judicet esse bonum, non sit malum, rationem tamen antecedentem, unde sumatur bonitas & malitia moralis horum actuum aliunde desumi debere, nempe ex convenientiâ aliquâ vel disconvenientiâ actus liberi cum naturâ rationali, ita ut ille actus sit bonus, qui consentaneus est naturæ rationali, eamque, ut rectè auctores citati, simpliciter ornat, ac illius dignitatem decet: econtrario actus ille est moraliter malus, qui naturam rationalem simpliciter dedecet, licet secundum quid possit ei interdum convenire.

IV. Per dictamen rectæ rationis non nisi à posteriori explicari potest bonitas & malitia actuum.

A priori desumitur bonitas & malitia à convenientiâ & disconvenientiâ actus cum naturâ rationali.

Ratio est: quia bonitas moralis; non est bonitas transcendentalis; hæc enim bonis juxta & malis rebus est communis, & una ex passionibus est. Est ergo bonum conveniens, & consequenter bonum alteri; nihil autem aliud est, cui actus liber sit bonus moraliter, præter naturam rationalem, respectu cuius relucet in actu libero, seu morali bono peculiaris quædam decentia, quæ non relucet in actu necessario: sicut econtrà indecentia, & deordinatio apparet in actu malo. Ut autem actus hujusmodi sit honestus, à varijs pendet, ut à modo tendendi, ab objecto, à circumstantiis, à modo hæc apprehendendi, & alijs hujusmodi. Unde ut actus bonus sit & honestus, in nullo ex his deficere debet, nam malum ex quolibet defectu ut latius in sequentibus declarabitur.

V. Bonitas, de qua hic loquimur, non est bonitas transcendentalis, sed bonitas conveniens.

Malitia ad bonitatem moralem requiritur.

SECTIO TERTIA.

Quid ad bonitatem moralem actus requiratur in objecto.

CIRCA objectum ergo notandum sufficere ut plurimum ad bonitatem actus, quòd objectum sit bonum Physicè, nec præter Physicam in eo requiri bonitatem moralem. Bonitas autem hæc Physica in eo per se loquendo consistit, quòd objectum illud alicui sit simpliciter aliquâ ratione conveniens, seu conduens ad vitam, vel felicitatem: & licet interdum aliquid mali Physici in objecto illo appareret, si tamen bonum, quod cum malo illo in objecto conjunctum cernitur, superet malum, eique simpliciter præponderet, erit actus

I. In objecto aliud non requiritur, quam ut sit bonum Physicè.